

**Idealen en praktijken binnen de opvoeding bij kinderopvang
Chiquitines, San Christobal op de Galapagos eilanden.**

**Scriptie
Marlies van Aggelen**

**Idealen en praktijken binnen de opvoeding bij kinderopvang
Chiquitines, San Christobal op de Galapagos eilanden.**

Marlies van Aggelen

marliesvanaggelen@hotmail.com

Begeleiding: Anne-Floor de Schutter

Universiteit Utrecht

Datum: Juni 2010

Studentnummer: 3118517

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Theoretische onderbouwing.	6
2.1	Enculturatie	6
2.2	Opvoeding	7
2.3	Nationale identiteit	8
3.	De context van het onderzoek	10
3.1	Galapagoseilanden.	10
3.2	Stichting INNFA/INFA	11
3.3	Kinderdagverblijf Chiquitines.	11
4.	Dagelijks leven.....	13
4.1	Fysieke omgeving	13
4.2	Sociale omgeving.....	14
4.3	Dagritme.....	16
5.	Idealen in de opvoeding en opvoeding in de praktijk.....	19
5.1	Eetmomenten.....	19
5.3	Hygiëne.....	22
5.4	Gebrek aan ritme aangevende rituelen.	23
5.5	Wenselijk en ongewenst gedrag.	24
5.6	Zindelijkheid	26
5.7	Speelmogelijkheid	26
6.	Analyse.	28
6.1	Armoede.....	28
6.2	Schaamte en ontkenning, het taboe op armoede.	29
6.3	Sociaal wenselijk antwoorden.	29
6.4	Werkdruk.	30
6.5	Hardhandigheid als uiting van onmacht.....	30
7.	Afsluiting.....	32
	Literatuurlijst	33
	Bijlage 1: Reflectie verslag	36
	Bijlage 2: Samenvatting in Spaans.	38

1. Inleiding.

Maart en april 2010, gedurende acht weken, ben ik op onderzoek gegaan in Ecuador, in het bijzonder naar de Galapagos eilanden. Ik wist al vanaf het begin van mijn studie Antropologie dat ik mijn afstudeeronderzoek wilde doen bij het kinderdagverblijf op San Christobal, waar ik voor mijn opleiding als vrijwilliger had gewerkt. Toentertijd was mij opgevallen dat er elke ochtend met kinderen in de leeftijd van één tot vier jaar, het volkslied werd gezonden. Mijn onderzoek zou naar de gebruiken en rituelen zijn, binnen de kinderopvang die gerelateerd zijn aan nationale identiteit. Anno 2010 bleken er echter weinig rituelen aanwezig te zijn die gekoppeld zouden kunnen worden aan de overdracht van nationale identiteit. In het oog sprong de ideeën die leidsters van het kinderdagverblijf hebben over opvoeden, hoe deze ideeën onderdeel zijn van de *Galapageno* identiteit en de manieren waarop zij in het kindagverblijf opvoeden. Mijn onderzoekspopulatie is het team van medewerkers die werken in het kinderdagverblijf, met als belangrijkste informanten de vijf vaste groepsleidsters. Dit heeft geleid tot de volgende hoofdvraag: Welke idealen en praktijken staan centraal in de opvoeding binnen kinderdagverblijf *Chiquitines* van stichting INFA op San Christobal Galapagos eilanden? De bijbehorende deelvragen zijn allereerst; Hoe ziet het dagelijkse leven in het kinderdagverblijf er uit? Ten tweede; hoe verhouden de idealen van opvoeden en de praktijk van het opvoeden zich tot elkaar? En hoe hangen deze idealen van opvoeden eventueel samen met waarden binnen de *Galapageo* identiteit? En tot slot; welke verklaringen kunnen worden aangedragen om het verschil tussen idealen en praktijken, indien deze er is, te verklaren?

Gedurende mijn totale onderzoeksperiode, waarbij ik elke dag aanwezig was op het kinderdagverblijf van acht uur 's ochtends tot één uur 's middags, is mijn belangrijkste onderzoeksmethode, de klassieke onderzoeksstrategie, participerende observatie geweest. Onder dit paraplubegrip vallen diverse methoden van informatievergaring in sociale, alledaagse situaties. Gehanteerde methoden zijn: observaties, toekijken terwijl anderen dingen deden, meegelopen met personen, deelgenomen aan de bezigheden, beleidsstukken en informatieboekjes gelezen, hulp verleend, gesprekjes gevoerd en interviews gehouden. Tijdens de interviews heb ik gebruikt gemaakt van een vertaalde vragenlijsten. Voor mij was dit een werkbaar instrument omdat het niveau van mijn Spaans er voor zouden hadden kunnen zorgen dat de vraag niet begrepen werd.

De scriptie is als volgt ingedeeld. De hoofdstukken twee en drie bevatten het theoretisch kader en de context. Deze hoofdstukken geven handvaten ter analyse voor de daarna volgende empirie. In hoofdstuk twee staan de begrippen opvoeding, enculturatie en nationale identiteit centraal. En zal geprobeerd worden deze begrippen aan elkaar te koppelen. De context van het onderzoek, welke behandelt wordt in hoofdstuk drie, wordt allereerst ingegaan op de bijzondere Galapagos eilanden met als specifiek eiland San Christobal. Vervolgens beschrijf ik kort de stichting waar het

kinderdagverblijf onder valt , de stichting INFA. En tot slot beschrijf ik het kinderdagverblijf Chiquitines. Hoofdstuk vier tot en met zeven behandelt de empirie van het onderzoek. Hoofdstuk vier beschrijft het dagelijkse leven in kinderdagverblijf Chiquitines, waarbij de fysieke en sociale omgeving wordt beschreven en het dagritme. Het volgende hoofdstuk, hoofdstuk vijf beschrijft de opvoeding , uitgevoerd door de leidsters in het kinderdagverblijf. Hierbij worden onderwerpen als hygiëne, eetmomenten, speelgoed zindelijkheid en wenselijk gedrag. Hoofdstuk zes geeft de opvoed ideeën weer, met daarbij ideeën van juiste opvoeding, de kernwaarden en het met respect behandelt worden. Het laatste hoofdstuk binnen de empirie is hoofdstuk zeven en geeft mijn analyse weer, mijn verklaringen achter de discrepantie tussen opvoedidealen en opvoed- praktijk.

2. Theoretische onderbouwing.

Een aparte stroming binnen de antropologie die 'anthropology of childhood' is gaan heten, bestudeert de kindertijd vanuit een cultureel kader. De culturele diversiteit in kindertijd hangt samen met de culturele diversiteit wereldwijd. "Gemeenschappen verschillen in hun ethno- theorieën ten aanzien van volwassenwording, ontwikkeling en invloed vanuit de omgeving. (LeVine&New 2008) Interessant voor mijn onderzoek is de vorming van een kind naar volwassen wording door leden van de samenleving. Het eerste deel van deze vorming gebeurt op het kinderdagverblijf *Chiquitines* door de leidsters en overige medewerkers. De processen van enculturatie en opvoeding zijn van invloed op de vorming van een kind. Bij deze processen leert een kind alle vaardigheden om een competente deelnemer in de samenleving te worden. In deze twee processen beïnvloeden en worden beïnvloed door een nationale identiteit die een opvoeder heeft. Ik zal aller eerst ingaan op enculturatie, vervolgens opvoeding en tot slot nationale identiteit.

2.1 Enculturatie

Kinderen worden geboren en groeien op, in een bepaalde tijd, op een bepaalde plaats en in een bepaalde samenleving. Afhankelijk van waar een kind geboren wordt en op groeit, leer het de cultureel specifieke kennis, gebruiken en symbolen. Het proces waarbij kinderen zijn of haar cultuur aanleren heet enculturatie. (Kottak 2006, Eldering 2008) In het woordenboek voor de sociale wetenschappen wordt enculturatie gedefinieerd als: een leerproces en eigen maken van de basis van culturele rollen, kennis en geloof gedurende de kindertijd. (Calhoun 2002) Voor opvoeders betekent dit het bijbrengen van bijvoorbeeld normen, waarden en gebruiken vanuit hun culturele kader. Dit proces van enculturatie vindt plaats tijdens de kindertijd. Het is ook mogelijk een cultuur op latere leeftijd aan te leren, dan wel over te nemen. Dit proces wordt acculturatie of assimilatie genoemd en is bijvoorbeeld te zien bij immigranten. (BRON) Kindertijd is een sociaal en cultureel gestructureerd stadium in het leven van een persoon die veranderlijk is in tijd en plaats. Veelal wordt er erkent dat er geen eenduidige barrière is tussen kindertijd en volwassenheid. Binnen het stadium kindertijd wordt diverse fases onderscheiden, zoals het zijn van: baby, dreumes, peuter, kleuter, schoolkind, puber en adolescent. De opvatting welke leeftijd bij welke fase hoort loopt soms uiteen. Wel erkent elke gemeenschap verschillen tussen kinderen en volwassenen, als ook de leeftijdsgebonden mogelijkheden om te leren, werken en te participeren in de gemeenschappelijke activiteiten als zij opgroeien en ontwikkelen. (LeVine&New 2008)

2.2 Opvoeding

Opvoeding is een proces van meerdere jaren waarbij een opvoeder een kind alle nodige vaardigheden voor zijn of haar toekomst meegeeft, zodat een kind geestelijk en lichamelijk gevormd en grootgebracht wordt. Door pedagogen wordt binnen opvoeding een onderscheid gemaakt tussen intentioneel opvoeden, waarbij sprake is van reflectie van de ouders, en functioneel opvoeden, een vanzelfsprekende omgang met kinderen. (Eldering 2008) Dit onderscheid wat in de pedagogiek gemaakt wordt is zeer interessant. Het veronderstelt een onderscheidt tussen ideeën of idealen ten aanzien van het opvoeden en de daadwerkelijke opvoeding. Een positieve relatie zou worden verwacht tussen de gewoonten van opvoeding en het feitelijke gedrag van de ouders in gaan met hun kind en hun kind de opvoeding van overtuigingen. (Gfellner 1990)

Zoals boven gesteld willen 'ouders het beste voor hun kind'. Maar de perceptie op wat 'het beste is voor een kind' is verschillend per samenleving en wereldwijd divers. Ouders kunnen onderling meningsverschillen hebben over wat 'het beste voor het kind' inhoudt, maar over het algemeen komen opvoed ideeën binnen een samenleving in grote lijnen overeen. Opvoeders binnen de samenlevingen moeten hun kinderen opvoeden, maar de culturele context bepaald, hoe, welke idealen bij opvoeden er zijn en wie de taak heeft dit te doen. Zo blijkt uit een onderzoek van Morrow (1989) tussen opvoeders uit Zuid Azië en Amerika dat er verschillen in ideeën van opvoeden zijn. Zo wordt er in Zuid Azië (Vietnamese, Cambodian, and Lao) tot drie jaar borstvoeding gegeven bij kinderen terwijl in Amerika maar negen maanden tot een jaar borstvoeding wordt gegeven. Dit voorbeeld kan verklaard worden door de verschillen in ideeën tussen opvoeding. Zo is er, onder andere, een tweedeling te vinden tussen opvoeding in een collectivistische samenleving en een opvoeding in een individualistische samenleving (Eldering 2008). Waarbij Westerse samenlevingen worden gezien als individualistisch. In een onderzoek gedaan door Huijbregts (2008) onder leidsters van een kinderdagverblijf in Nederland werd duidelijk dat leidsters uit immigrantengroepen meer eens waren met collectieve ideeën en minder met individualistische dan leidsters van Nederlandse afkomst. Ook de idealen die vaak de basis vormen van de opvoeding verschillen per culturele context. In het onderzoek wat Mead (1964) deed bij de Manoes samenleving (Papoea-Nieuw-Guinea) viel op dat de definitie van een 'goede peuter', een kind is, die nooit iets aanraakt en nooit vraagt naar iets dat niet van hem is. Dit als voorbeeld voor een ideaal wat kan heersen in een bepaalde samenleving. Psycholoog Ferrari (2002) heeft onderzoek gedaan naar de invloed van cultuur op het opvoeden en om de definities van mishandeling binnen de opvoeding. En hieruit bleek dat wat de een als juiste correctie van ongewenst gedrag beschouwd in een andere culturele context als mishandeling wordt gedefinieerd.

Ouders willen het 'beste voor hun kind'. Door kinderen vaardigheden mee te geven waarvan ouders denken dat deze belangrijk zijn, hopen zij dit te bereiken. (Bolt 2000) Maar het zijn niet alleen

de ouders die het beste voor een kind willen. Opvoeding wordt gedaan door diverse personen, opvoeders, in het leven van een kind en vindt op diverse locaties plaats. Kinderen kunnen worden opgevoed binnen de *nuclear-family* (Kottak 2006), welke bestaat uit ouder(s), broers en zussen. Waarbij zowel de ouders als de broers of zussen deelnemen in het opvoeden van een jonger kind in het gezin. "In vele culturen spelen broers en zussen een belangrijke rol in het opvoeden." (Kottak 2006,398) Regelmatig speelt binnen de opvoeding ook de *extended family* (Kottak 2006), waarbij de families bestaan uit drie of meer generaties, een rol. In Nederland komt het veel voor dat kinderen door opa's en oma's worden opgevoed als ouder of ouders beide veel van de tijd aan het werk zijn. Tot slot, een steeds belangrijker wordende plek waar kinderen worden opgevoed, kinderopvangcentra. Hier vervullen de leidsters de rol van de opvoeders van de kinderen. Een kinderopvang is een fysieke plek waar kinderen van nul tot vier jaar worden opgevangen en verblijven terwijl de opvoeders dit niet kunnen doen, door dat zij bijvoorbeeld werken. Dit betekent dat deze kinderen worden opgevangen en verzorgd door leidsters en in groepsverband hun dag doorbrengen. De medewerker van een kinderopvang, de leidster, werkt niet alleen in een individuele relatie tot een medewerker van een kind (en de ouder(s)/verzorgers), maar -dat is het belangrijkste onderscheid met de opvoeding in de thuissituatie- werkt een leidsters ook met een groep (hopman 1996).

Omdat nationale identiteit van invloed is op de ideeën en idealen ten aanzien van de opvoeding wordt het begrip hier onder besproken. Waarbij wordt stilgestaan bij identiteit die gerelateerd kunnen worden aan natie, een regio en een eiland. Regionale identiteit en eiland identiteit zijn interessant voor het eilanden archipel Galapagos.

In het proces van enculturatie leert een opvoeder het kind, vaak op een onbewuste manier, onder andere nationale identiteit. Deze identiteit is weer van invloed op de opvoeding van de opvoeder ten aanzien van het kind. Als onderdeel van het enculturatieproces kan de overdracht van de nationale identiteit belangrijk zijn. En de normen en waarden die nationale identiteit typeren kunnen vervolgens van invloed zijn op de opvoeding. Hieronder een bespreking van het begrip nationale identiteit

2.3. Nationale identiteit

Mensen zijn niet alleen bij een wet burger van een natie, zij participeren ook in het vormen van het idee van natie en de representatie van hun nationale cultuur (Howard&Gill 2001) Nationale identiteit is een abstract en complex begrip, met een aantal fundamentele kenmerken zoals een gedeelde historische verbondenheid met een (idee van een) gebied (Homeland), een gemeenschappelijke mythe of historische herinneringen, een gedeelde cultuur, een collectieve economie en rechten en verplichtingen voor alle leden. (Smith 1991) Nationale identiteit zijn niet volledig consistent, stabiel

en onveranderlijk, het zijn constructies die per context kunnen verschillen (Howard&Gill 2001) Behalve alleen nationale identiteit is de gehele constructie van identiteiten fluïde. Een persoon heeft altijd multiple identiteiten en rollen. Als we kijken naar een persoon van het eiland San Christobal is te zien dat hij zich verbonden kan voelen met het eiland waar hij woont (zoals San Christobal), de regio Galapagos eilanden en de natie Ecuador. Indien iemand zich verbonden voelt met een regio wordt ook wel gesproken over regionale identiteit. De traditionele benadering ten aanzien van regionale identiteit is dat van harmonie tussen de regio en haar bewoners. Regionale narratieven werden vaak begeleid door idyllische denkbeelden en conservatisme (Paasi 2003) Het behoren tot een eiland of een eilanden groep wordt eiland-identiteit genoemd. Geografische scheiding zijn belangrijkste redenen voor de oprichting van een afzonderlijke eiland-identiteit. De aanwezigheid van de zee als een bepaalde factor moet van invloed zijn op de manieren eilandbewoners hun gevoel van verbondenheid definiëren (Constantakopoulou 2005) Nationale identiteit kan worden gebruikt met als doel het creëren van eenheid. (Chrysochoou 2004) Vooral als mensen binnen een groep zich bedreigt voelen door 'buitenstaanders'. Hierbij worden begrippen als 'zelf' (Self) en 'de ander' (the Other). Voorgesteld wordt dat het 'zelf' een sociaal geconstrueerde entiteit (Hoffman et al 2009). Bij het definiëren van de grenzen tussen groepen worden het verheerlijken van de eigen groep en afzetten tegen de andere groep. Waarbij positieve eigenschappen aan de eigen identiteit gekoppeld. Binnen de antropologie wordt dit proces 'Othering' genoemd. De bouw van autochtone identiteit en de vorming en transformatie van een nationale identiteit zijn de effecten van het proces van Othering. Othering zijn diverse sociale en culturele processen waardoor sociologische verschillen duidelijk worden gemaakt terwijl andere onzichtbaar worden gemaakt. (López 2009) In het geval van een eiland identiteit kan dit het geval zijn voor een ander eiland in de buurt of het vaste land. Op de Galapagos eilanden zetten bewoners zich af tegen het vaste land waarbij het vaste land wordt gerepresenteerd als een van de meest gevaarlijke plekken op aarde terwijl daarentegen Galapagos erg veilig is. In de context hieronder zal in een korte beschrijving geven van de Galapagos eilanden.

3. De context van het onderzoek

De bijzondere locatie waar kinderdagverblijf Chiquetines staat heeft invloed op onder andere het gevoel van identiteit. Om inzicht te krijgen hoe dit van invloed kan zijn, zal ik eerst uitweiden over deze locatie, de Galapagoseilanden. Vervolgens zal ik verder gaan met een beschrijving van de stichting INFA (*Instituto de la Niñez y la Familia*) waaronder het kinderdagverblijf valt. Omdat dit van invloed is op de ouders die gebruik maken van de opvang en op de prioriteiten van de leidsters in de dagelijkse werkzaamheden. Tot slot zal ik het kinderdagverblijf zelf beschrijven

3.1 Galapagoseilanden.

De Galapagoseilanden is een vulkanisch archipel en staan bekend om bijzondere natuurlijke omstandigheden, die unieke flora en fauna hebben voortgebracht. De natuur op de Galapagoseilanden heeft Charles Darwin geïnspireerd tot de ontwikkeling van de evolutietheorie. De eilanden worden ook wel een 'levend museum en een tentoonstelling van evolutie' genoemd (Unesco 2009). Sinds 1968 staat Galapagos nationaal park op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Staatkundig horen de eilanden sinds 1973 bij het land Ecuador als een provincie en heeft het alle instellingen die alle Ecuadoriaanse provincies hebben: een provinciale regering, drie 'municipal' regeringen en een delegatie aan sector ministeries (European Commission 2007). Door de jaren heen zijn er meerdere pogingen gedaan om de Galapagoseilanden te bewonen, maar sinds 1900 is dit succes vol en worden de eilanden permanent bewoond door voornamelijk Ecuadorianen, Amerikanen en Europeanen. Sinds 1960 is de bevolking op de eilanden aanzienlijk toegenomen, door toegenomen werkgelegenheid in het toerisme en de visserijsector. Het grootste deel van de bevolking (75%) is niet op de Galapagos eilanden geboren (Constant 2006).

San Chrisobal is geologisch waarschijnlijk het oudste eiland en zuidwesten ligt het slaperige provincie 'hoofdstad' Puerto Baquerizo Moreno. Toerisme en visserij vormen de voornaamste inkomstenbron voor de inwoners van Puerto Baquerizo Moreno. Er is op het eiland één kinderopvang, deze is onderdeel van de stichting INFA. Daarnaast is er een kinderopvang op het gebied van de Marine, maar deze kinderopvang is uitsluitend voor de kinderen van mariniers. De stichting INFA wordt hier onder toelicht.

3.2 Stichting INNFA/INFA

Stichting INFA (*Instituto de la Niñez y la Familia*), voorheen INNFA (*Instituto Nacional de la Niñez y la Familia*), is een onderdeel van het MIES (*Ministerio de Inclusión Económica y Social*). INFA heeft diverse opvangcentra waar kinderen dagelijkse zorg krijgen, worden gevoed, waar ze worden voorbereid op de basisschool waar ze worden opgevoed. Hierbij richten zij zich op kinderen, jongeren en hun gezinnen waarbij sprake is van bedreiging of schending van hun rechten. Hieronder worden ook de gevolgen die armoede voor het kind ervaart verstaan, zoals ondervoeding. Onderwijs, voeding, inkomen, leefomstandigheden en toegang tot medische service en veilig drinkwater beïnvloeden iemand gezondheid. Het ontbreken van boven genoemde factoren betekent armoede, waarbij ondervoeding de meest belangrijke facet van armoede is. (Allen&Thomas 2000) Voor deze kwetsbare groep zouden de kinderopvang de overlevingskansen en de toekomst perspectieven moeten vergroten. De rol van de stichting is het ontwerpen van een conceptueel kader en het trainen, evalueren en het houden van supervisie over de werkzaamheden op alle centra. In het 'Ecuador Poverty Report 1996' van de Wereldbank wordt het *INNFA* een van de minst efficiënte sociale programma's genoemd omdat 24 procent van het totale budget opgaat aan administratieve kosten. Tevens zouden de effecten van de verschillende programma's onbekend zijn. INFA erkent de institutionele zwakte van de uitvoerende agentschappen en het ontbreken van mechanismen voor de beoordeling, beheer en toezicht op de begroting (INFA 2010). Er kan gesteld worden dat de INFA te kort schiet in de taak die het instituut heeft. Hierdoor kan getwijfeld worden aan het bestaansrecht van de stichting. Op de website van de INFA staat niet beschreven dat er een ouderlijke bijdrage is, maar dat er bepaalde toegangscriteria zijn tot de diensten van INFA. Een schrijnend voorbeeld zijn de moeders die kinderen ondervoeden, omdat ondervoeding een toegangseis is tot sommige programma's (Wereldbank 1996). Dit om aan te geven dat ongeacht INFA institutioneel zwak is, wel een hoop is voor veel ouders. Ook geeft dit voorbeeld aan hoe ernstig de situatie in Ecuador is, er vanuit gaande dat opzettelijk ondervoeden van een kind door de ouder wordt gezien als het laatste redmiddel om toegang te krijgen tot hulp.

Op de Galapagos is stichting INFA vertegenwoordigd op de drie meest bewoonde eilanden; Santa Cruz, San Christobal en Isla Isabella. Op San Christobal is kinderdagverblijf 'Chiquitines' gevestigd en dit kinderdagverblijf wordt hieronder beschreven.

3.3 Kinderdagverblijf Chiquitines.

Kinderdagverblijf Chiquitines, vrij vertaald betekend Chiquitines in het Nederlands 'ventjes', is een opvang voor kinderen tussen nul en vier jaar oud. Het kinderdagverblijf bestaat uit een complex van

meerdere gebouwen en een grote tuin. Een van de gebouwen wordt gebruikt als eetzaal met open keuken. In deze ruimte staat de kokkin met haar hulpje de hele dag het eten voor de kinderen en de medewerkers te bereiden. In het hoofdgebouw zitten vier van de groepen en het hoofd van de kinderopvang heeft haar kantoor. In het derde gebouw zit de vijfde en tevens grootste groep, welke op dit moment het grootste is. Afhankelijk van de grootte van de groep wordt er met de leeftijdsgroep verhuisd naar een andere ruimte. Per groep zijn twee of drie typen speelgoed aanwezig. Zo hebben de kinderen van de '*estimacion*' groep (leeftijdsgroep 2 jaar) de mogelijkheid om met plastic (ballenbad-) ballen te spelen of te bouwen met duplo achtige bouwstenen, door de leidsters 'lego' genoemd. Ik noem het duplo om dat het vergelijkbaar formaat is aan duplo. De bouwstenen zijn allemaal diverse grootte en dat maakt het bouwen met de bouwstenen erg lastig. Hierdoor laten de kinderen de blokken vaak links liggen.

Ouders van de kinderen moeten een financiële bijdragen aan het kinderdagverblijf doen van vijftientig dollar per kind, per maand. Daarnaast liggen voor een aantal zaken de verantwoordelijkheid bij de ouders. Zelf moeten ouders zorg dragen voor extra kleding die het kind kan dragen na het middageten en de wasbeurt van het kind die daarop volgt. In de praktijk betekend dit dat de kinderen een week lang dezelfde kleding in de tassen hadden zitten voor in de middag. De kleding van de ochtend was erg vies door het eten van de lunch. Ook werd het 't shirt wat het kind draagt gebruikt om de neus van het kind mee te snuiten of af te vegen. De verantwoordelijkheid voor het wassen van de vieze ochtend kleding ligt bij de ouders. Ook zijn ouders verantwoordelijk luiers mee te geven aan de kinderen die dat nodig hebben. In de praktijk zag je dat veel kinderen in het nulde en eerste levensjaar een luier droegen en vanaf twee jaar zonder liepen. Mijn interpretatie van het snel zinlijk worden is dat ook uit financieel oogpunt kinderen zo spoedig mogelijk werd geleerd om zindelijk te zijn. Zindelijkheid werd met harde hand geleerd, het kind wat in de broek plaste kreeg een tik op de blote billen. Volgens Oosterhof- van der Poel is de gemiddelde leeftijd waarop een kind zindelijk wordt in Nederland tussen de 2 en 3 jaar, met als voorwaarden dat het kind rijp is en de omgeving voldoende voorwaarden biedt om de benodigde lichaamssensitiviteit te ontwikkelen (2006).

De eerste twee weken van mijn veldwerk was kinderdagverblijf Chiquetines gesloten. Diverse instanties gaven diverse redenen voor de sluiting. Enerzijds werd er gemeld dat wegens de vakantie en daardoor het lage aantal kinderen dat het kinderdagverblijf was gesloten. Anderzijds werd gesproken dat INFA het kinderdagverblijf heeft gesloten omdat de financiën niet op orde bleken te zijn bij Chiquerines. Toen eenmaal het kinderdagverblijf weer zijn deuren had geopend is het binnen een maand nogmaals een middag gesloten, op last van de INFA. Dit zou zijn gebeurd om de ratio van aantal leidsters en het aantal kinderen niet juist was.

4. Dagelijks leven.

4.1 Fysieke omgeving

Het is kwart over zeven uur 's ochtends, de zon is al uren op en brandt al op de huid. Het hek zit met een groot slot dicht. Achter het gesloten hek staat een blauw gebouw met allerlei schilderijen. Op de muur links van de voordeur is een tekening te zien waarop twee kinderen een bord ophouden met de tekst: "Chiquitines, Centro de desarrollo infantil" (Kind ontwikkelingscentrum). Daar boven is een schildering een vrouw die borstvoeding geeft aan een baby. Aan de rechter kant van de deur is een schildering te zien van de locale onderwereld met zeehonden, vissen en krabben. Daarboven hangt een whiteboard met de tekst: "Beste ouders, U kunt uw kind tussen zeven en acht in de ochtend brengen."

Hier boven een korte beschrijving van de entree van het kinderdagverblijf Chiquitines op San Christobal. Het kinderdagverblijf is een complex welke beschikt over drie gebouwen en twee bijgebouwen. Het hoofdgebouw bestaat uit het kantoor voor het hoofd van het kinderdagverblijf en vier groepsruimten van verschillend formaat met ieder een eigen toilet- en wasruimte. Het gebouw rechts van het hoofdgebouw bestaat enkel uit een grote ruimte, die dienst doet als eetzaal met een openkeuken. Voor elke leeftijdsgroep is een eigen tafel met banken of stoelen. De keuken van de eetzaal beschikt een groot fornuis, een aanrecht met een kraan, een kast met ingrediënten, bakken, mokken en bestek. De keuken wordt gescheiden van het gedeelte waar de kinderen eten door een lange tafel waar de kokkin en haar hulpje de metalen schaaltes met eten er op en de metalen mokken met drinken neerzetten.

Figuur 1 Plattegrond van kinderdagverblijf Chiquitines (maart 2010)

Het gebouw achter het hoofdgebouw bestaat uit een grote groepsruimte die plek biedt aan de groep met het grootste aantal kinderen. De ruimte heeft een vloer met blauwe crèmekleurige tegels en de muren zijn wit met aan de onderkant een gekleurde band beschilderd in blauw met crème. Ook zijn op de muur schilderijen te zien, zoals sneeuwwitje en de zeven dwergen. De ramen bestaan uit een spijlenreeks en zitten op hoogte van een volwassen persoon. De stopcontacten zitten laag op de muur, ter hoogte van de navel voor een tweejarig kind. In de ruimte voor de *Stimulacion* groep liggen twee matrassen met een vieze hoes er om heen. In de hoek staat een kast met de televisie er op. En in de andere hoek van de ruimte staat een ballenbak met allemaal plastic ballen er in, daar naast een mand met blokken. Verder is de ruimte leeg. De kinderen hebben de keuze te spelen met de blokken of te spelen met de ballen.

In de badkamer staat een douche en een toilet. In het douche gedeelte staat een grote bak met water waar een kleinere bak in drijft. De douche wordt niet gebruikt, door dat de kraan van de douche er af ligt, dus er is geen mogelijkheid de douche aan te zetten. De bakken water worden gebruikt om de kinderen te wassen. De wc kan niet worden doorgetrokken omdat de bovenkant van het waterreservoir droog ligt. Hier voor gebruiken zij ook de bakken met water. Lety vertelde me: "Op het kinderdagverblijf hebben we geen stromend water behalve in de keuken en het hele kleine gebouwtje buiten. Wij moeten emmers water halen en die in de grote ton gieten die we in de badkamer hebben staan. Met dat water spoelen we de wc door en wassen we de kinderen. Het is wel vies water, je mag het niet drinken hoor!"

4.2 Sociale omgeving.

In het kinderdagverblijf 'chiquitines' zijn er vijf groepen. De indeling van de leeftijdsgroepen en de groepsruimte die een bepaalde groep heeft is niet statisch en is afhankelijk van het kind aantal. Begin maart 2010 was de oudste groep opgedeeld in twee groepen, van drie tot drie en een half jaar oud en van drie en een half tot vier jaar oud. Eind april waren er twee baby groepen, een van nul tot zeven maanden en een van 7 maanden tot een jaar. De groep met oudste kinderen was een groep geworden, drie tot vier jaar oud. De volgende groepsnamen en indelingen waren er in maart 2010. De baby's van nul tot een jaar zaten in de *Salacuna* groep, de kinderen van een tot twee zaten in de *Stimulacion* groep, van twee tot drie jaar is het de *Prematernal* groep, de kinderen van drie tot drie en een half zaten in de *Kinder* groep en tot slot de *Prekinder* groep het laatste half jaar voor dat de kinderen naar school gaan. Het aantal kinderen in een groep varieerde van week tot week, maar meestal waren de groepen zo rond de acht kinderen.

Het gehele team van kinderdagverblijf *Chiquitines* bestaat uit tien personen waarvan vijf vaste groepsleiders; Rose is 24 jaar en geboren in de haven- en tevens de grootste stad van Ecuador Guayaquil, Lety is 21 jaar en geboren in Pelileo, een plaatsje in het Andes gebergte, Mariuxi is 26 jaar en geboren op het eiland San Christobal, Maria is 22 jaar en komt uit de hoofdstad Quito en Andrea is 23 jaar en geboren in Guayas, vlak bij Guayaquil. In de keuken is er een kok en een hulpje van de kok. Er zijn twee extra leidsters, die invallen en ondersteunen op dagen dat het nodig is. En tot slot in er het hoofd Alexandra. De werknemers dragen op de verschillende dagen van de week, dezelfde soort T shirt, waaronder licht blauw, geel en roze met daarop het logo van kinderdagverblijf *Chiquitines*. Daarbij dragen zij een blauwe spijkerbroek in driekwart of lang model. Alexandra draagt daarentegen meestal een korte broek of hotpants en t shirt naar eigen keuze. Waar de leidsters van half acht tot vier werkt, werkt Alexandra het meeste van de dagen van half negen tot half twaalf in haar kantoor achter haar computer. Tijdens de ochtend snack loopt zij soms mee naar de eetzaal. Alexandra is degene die beslissingen maakt over veranderingen zoals de overgang van een kind naar de volgende groep, naar welke groepsruimte een groep gaat of welke medewerker met welke leeftijdsgroep werkt. Veranderingen worden niet gecommuniceerd met de kinderen of ouders. Ook medewerkers zijn 'ineens' niet meer aanwezig en 'ineens' zijn er nieuwe personen die binnen het kinderdagverblijf werken. Deze informatie wordt ook alleen ter kennisgeving medegedeeld aan de leidsters. Het hoofd maakt de beslissingen en de leidsters voeren dit uit. Wanneer het hoofd niet in de buurt is praten de leidster verwonderd en veelal negatief over beslissingen die ze heeft genomen. Geen van de leidsters durft aan het hoofd om argumentatie te vragen, net als de ouders geen toelichting vragen aan de leidsters als bijvoorbeeld hun kind naar de volgende groep is doorgedaan. Het ene moment is zij vriendelijk, groet zij en maakt ze een praatje. Het andere moment loopt ze langs of reageert op een negatieve manier. Het doet vermoeden dat zij alleen vriendelijk was op momenten dat zij van iemand anders iets wilde hebben.

Bij het beginnen van de dag kletsen de leidsters gezellig met elkaar terwijl de eerste paar kinderen worden gebracht, als de leidsters vervolgens naar de eigen groep gaan is er echter weinig contact tussen de leidsters. Alleen komt er soms een leidster met haar kinderen bij de Stimulacion groep, zodat de kinderen mee kunnen kijken naar de televisie en dan is er contact tussen de twee leidsters. Nadat de kinderen zijn gaan slapen aan het begin van de middag, gaan de leidsters samen naar de eetzaal en gebruiken zij de lunch. Als de kinderen wakker zijn geworden gaan de leidsters terug naar de eigen groep en zien zij elkaar rond de sluiting weer.

De kokkin heeft binnen het hele team een bijzondere positie, zo gaan de leidsters naar de kokkin met hun verhalen en vragen, maar ook het hoofd gaat naar de kokkin voor een gesprekje. De kokkin zorgt voor het voedsel van kinderen en medewerkers en dit wordt door de leidsters zeer gewaardeerd. Het eetmoment in haar gebouw, de eetzaal, is het enige samen zijn van de leidsters

zonder kinderen en het moment waarop zij ontspanning vinden. De kokkin is in de dertig, terwijl de leidsters onder 25 jaar oud zijn en positioneert zich zelf als een moeder met wijze raad voor de leidsters. De kokkin is al een van de eerste aanwezig op het kinderdagverblijf en blijft tot het einde, ze staat de hele dag boven het hete fornuis terwijl de mussen van het dak vallen en tot slot weet zij elke dag maaltijden op tafel te zetten met het beperkte budget wat ze heeft, die smaakvol zijn aldus de leidsters.

4.3 Dagritme.

Volgens de informatie op het whiteboard bij de ingang gaat het kinderdagverblijf om zeven uur open, maar om half acht komen de eerste leidsters om het hek te openen en al snel volgen de ouders die de kinderen brengen. Om tien voor acht gaan alle leidsters naar hun eigen groep en één van hen doet om acht uur het buitenhek op slot. Na acht uur komen ouders met kinderen nog aanlopen maar zij kunnen vanwege het dichte hek niet meer naar binnen. In het kinderdagverblijf bestaat er een vaste dagindeling die bepaald wordt door de eetmomenten, het slapen en het vrije spelen.

Nadat de kinderen zijn gebracht kunnen zij vrij spelen in de eigen groep tot het negen uur is. Dan gaan alle kinderen naar buiten en lopen naar de eetzaal. Een maal in de eetzaal hebben de verschillende leeftijdsgroepen ieder een eigen tafel, behalve de baby's van nul tot een jaar oud. De tafels voor de verschillende groepen verschillen niet van elkaar, de zitgelegenheid wel. De kinderen van de *estimulacion*, een tot twee jaar oud, hebben plastic (tuin)stoeltjes. Voor de overige groepen zijn er houten banken. Als alle kinderen zitten, wordt de deur die toegang geeft tot de eetzaal op slot gedaan. De kokkin en haar hulpje schenken bekers drinken in en scheppen een hapje op de metalen schoteltjes. De meeste ochtenden bestaat dit ontbijt uit een zetmeelhapje met een melkdrink. De leidsters lopen naar de tafel met schaaltes en bekers en pakken de hoeveelheid die zij voor hun eigen kinderen nodig hebben. De leidsters zetten snel bij alle kinderen een schaalte en een beker en gaat zelf op een stoel zitten aan het hoofd van de tafel. Sommige kinderen pakken het hapje wat op het schaalte ligt, andere kinderen kijken er naar. Bij het drinken gaat het op dezelfde manier, sommige kinderen starten zelf met het pakken van de beker om te gaan drinken, terwijl andere kinderen voor zich uit staren. Het ontbijt wordt niet door alle kinderen opgegeten en ook het drinken is aan het einde door sommige kinderen helemaal niet aangeraakt. Tijdens de maaltijd proberen kinderen van hun stoel af te gaan om te spelen. De kinderen proberen zelf het slot van de deur te openen zodat zij naar buiten kunnen gaan om te spelen. Als dit lukt, rennen de kinderen naar buiten en gaan buiten spelen. De ontsnapte kinderen glimlachen, onderzoeken de buitenspeelplaats, verstoppen zich en rennen achter elkaar aan. De leidsters ruimen de tafel af en gaan naar buiten, geïrriteerd verzamelen zij de kinderen en lopen naar de eigen groepsruimte met de kinderen. De leidsters willen niet dat de kinderen buitenspelen omdat de zon zo fel is.

Tussen half tien en tot half twaalf zijn de kinderen in de eigen groepsruimte. Hier kunnen de kinderen gebruik maken van het kleine beetje speelgoed wat er is. Het is erg warm in de maanden maart en april. Temperaturen stijgen tot een graad of dertig. En met af en toe een regenbui, maakt het dat het ook drukkend warm kan zijn. Sommige kinderen in het kinderdagverblijf zijn aan het spelen, andere kinderen zitten of liggen op de grond en staren voor zich uit. Een mengeling van vrolijke reggaeton of merengue muziek en kinderen die aan het huilen zijn vult de ruimte. De leidsters gaan bij de kinderen zitten en grijpen in als een kind een ander kind pijn doet.

Figuur 2 Half elf 's ochtends, de meeste kinderen zitten of liggen en staren voor zich uit.

Om half twaalf lopen alle leidsters met hun kinderen naar de eetzaal en wordt de middagmaaltijd genuttigd. Deze start elke dag met een kom soep, welke voornamelijk bestaat uit vocht en groenten. Als de soep is opgegeten krijgen de kinderen in dezelfde metalen kom rijst met wat saus en soms een heel klein stukje vlees of vis. Het vlees of de vis wordt voornamelijk gebruikt om de saus mee te maken. Als de kinderen bijna klaar zijn met hun rijst krijgen de kinderen een mok met sap (vers vruchtensap, aangelengd met, water en suiker). Veel kinderen eten het vlees wat zij krijgen niet op. Vaak is het wat taaiër vlees en lijkt het dat de kinderen het niet kunnen kauwen. Door dat er alleen gegeten wordt met lepels is er geen mogelijkheid om het vlees klein te snijden. Het drinken wat de kinderen krijgen wordt altijd heel positief ontvangen door de kinderen. Vaak vragen zij er aan het begin van de maaltijd al om en eenmaal op tafel zetten de kinderen de bok aan de mond en wordt deze pas weer op tafel gezet als de mok leeg is. Na de maaltijd zijn de kinderen vaak erg vies. In de groepsruimte worden zij allemaal uitgekleed en omstebeurt worden de kinderen door de leidster gewassen. De ouders van de kinderen zijn verantwoordelijk om zeep aan te leveren om het

kind te kunnen wassen. Het kinderdagverblijf verzorgt de handdoeken. Vaak is er een handdoek voor de hele groep kinderen en wordt deze een week gebruikt. Nadat de kinderen zijn gewassen worden zij afgedroogd en aangekleed. De kleding die zij aankrijgen zijn andere kleding dan dat zij die ochtend aan hadden. Veel kinderen hebben een setje kleding die zij een week lang elke middag dragen.

Rond half één worden per groep matrassen naast elkaar neergelegd in de eigen groepsruimten en als alle kinderen samen op de matrasjes liggen worden ze liefdevol toegezongen, gaan de leidsters met hun handen door het haar van de kinderen en worden zij over de rug gestreeld. De ruimte wordt niet aangepast voor het slapen: de ruimte wordt niet verduisterd en ook worden bijvoorbeeld ramen niet gesloten terwijl hier veel geluid doorheen komt. De kinderen vallen erg snel in slaap. Een van de veel gezongen lieden is *'Te quiero yo' (ik hou van jou)*.

*Ik hou van jou en jij van mij, wij zijn een gelukkige familie,
Met een dikke knuffel en kusje geef ik je, mijn liefde is voor jou.*

*Ik hou van jou en jij van mij, onze vriendschap is het best,
Met een dikke knuffel en kusje geef ik je, mijn liefde is voor jou.*

Figuur 3 Kinderen worden in slaap gemasseerd en gezongen.

De kinderen die wakker zijn gaan in de eetzaal een middagsnack eten. Voor de kinderen die nog aan het slapen zijn worden middagsnacks meegenomen naar de groep. Deze snacks krijgen de kinderen te eten als zij wakker zijn. Ouders halen de kinderen tussen half twee en vier op waarbij zij zelf de tas van hun kind pakken, hun kind in de arm of aan de hand nemen en tot slot de leidster bedanken. Een mondelinge overdracht tussen ouders en leidster waarin bij het brengen of halen informatie over het kind wordt uitgewisseld is geen gewoonte.

5. Idealen in de opvoeding en opvoeding in de praktijk.

“De opvoeding van een kind is het onderwijzen vanaf de geboorte”(Rose¹)

Opvoeders willen het ‘beste voor hun kind’. Door kinderen vaardigheden mee te geven waar van de opvoeders denken dat deze belangrijk zijn, hopen zij het beste voor het kind te bereiken. (Bolt 2000)

De leidsters zijn over wat een juiste opvoeding is aardig eens. Leidsters hebben sterke ideeën over hoe een kind zich hoort te gedragen en zijn het ook eens dat binnen opvoeding hun rol belangrijk is. Als belangrijkste taak hebben zij het voeden van kinderen en het bijbrengen van ‘waarden’. *“In mijn opvoeding heb ik altijd waarden opgelegd gekregen. Zonder twijfel zijn waarden binnen de opvoeding het belangrijkste. Wat ik onder waarden versta is respect, verantwoordelijkheid, eerlijkheid en dat mensen oprecht zijn.”* (Andrea²) Interessant is dat het proces van opvoeden wordt gezien als het onderwijzen in hetgeen het kind nodig heeft om een ‘goed persoon te worden’. Het is de taak van de opvoeders om ervoor te zorgen dat een persoon de waarden leert en vervolgens daarnaar leeft, op een manier die past in de context van de samenleving. Op de vraag aan de leidsters, welke waarden binnen de ‘Galapageño’ identiteit zij willen overdragen aan de kinderen, was respect een veel gegeven antwoord. Respect wordt beschreven als het liefhebben en goed behandelen van een kind, een kind niet pijn doen of slaan. Het respecteren van ideeën en gewoonten is voor de leidsters belangrijk. Tot slot is respect gedag zeggen, zoals “hallo, goede morgen” als kinderen binnen komen. Rose³ lichtte het respecteren van ideeën toe met een voorbeeld: *“Als een kind ‘nee’ zegt, dan is het ook ‘nee’. Bijvoorbeeld tijdens het eten. Het kan zijn dat een kind het eten niet lust. Dan is het respectloos om een kind door te blijven voeren. Wij respecteren dat een kind het niet wil eten.”* Dit voorbeeld dat Rose aandraagt om respect toe te lichten, staat in schril contrast met de dagelijkse praktijk waarbij kinderen op een dusdanige manier gedwongen worden om te eten dat één op de vier kinderen moet overgeven. Naast de overdracht van de heersende waarden, is “*het aller belangrijkste binnen de opvoeding, het voeden voor de kinderen*”, al dus Rose. Een aantal elementen binnen de opvoeding van de leidsters in kinderdagverblijf *Chiquitines* zijn hierin opgevallen, zoals corrigeren tijdens de eetmomenten, de rol die hygiëne heeft binnen de opvoeding, gebrek aan ritme aangevende rituelen, zindelijkheid en wenselijk en ideeën over onwenselijk gedrag.

5.1 Eetmomenten.

Letty kijkt op de klok: het is half twaalf. *“We gaan eten”* zegt ze tegen de kinderen. Twee kinderen uit het ballenbad laten hun plastic ballen vallen en lopen richting de deur. De overige zes kinderen spelen

¹ Interview Rose 15-03-2010

² Interview Adrea 12-04-2010

³ Interview Rose 13-04-2010

door. Zij worden opgetild en voor de deur gezet. Alle zes jammeren en trappelen met hun benen als ze opgepakt en verplaatst worden. Dan lopen alle kinderen naar de eetzaal. Op de momenten dat de leidster aangeeft dat er wordt gegeten, moeten de kinderen stoppen met wat zij aan het doen zijn en als zij dit niet doen, worden zij door de leidster verder onderbroken met hun activiteit. Drie keer per dag wordt er op het kinderdagverblijf eten aangeboden. Rond negen uur, half twaalf en rond drie uur. Van de kinderen wordt verwacht dat als de leidster zegt: "we gaan eten" dat de kinderen direct stoppen waar zij mee bezig waren en naar de deur te lopen om vervolgens gezamenlijk naar de eetzaal te lopen. Tijdens het lopen naar de eetzaal rennen sommige kinderen de andere kant op en dan gaat de leidster achter hen aan. Voor sommige andere kinderen ook een reden om mee te doen met dit 'pak spelletje' en de andere kant op te rennen. Terwijl de leidster deze kinderen aan het zoeken en 'vangen' is, klimmen de kinderen die in hun stoel gezet waren weer uit de stoel en beginnen te wandelen. Het slot op de eetzaal wordt door de leidsters er op gedaan zodat de kinderen niet de eetzaal uit kunnen lopen. De kokkin en haar hulpje schenken bekers drinken in en scheppen, afhankelijk of het ontbijt, lunch of middag snack is, het eten op metalen borden of in metalen bakken. Als alle kinderen eenmaal zitten, lopen de leidsters naar de tafel met schaalpjes en bekers en pakken de hoeveelheid die de zij nodig hebben voor hun kinderen. De leidster zet snel bij alle kinderen een schaalpje en een beker en gaat zelf op een stoel zitten aan het hoofd van de tafel. De leidsters kijken naar de kinderen en zeggen in gebiedende toon: "*eet, eet het allemaal, eet alles op!*"

Eten, oftewel het voeden van de kinderen, is volgens het beleid van de INFA en de leidsters erg belangrijk. Niet alleen is eten een eerste levensbehoefte en daarmee van levensbelang. Voeding is voor mensen van de Galapagos, de Galageno's, belangrijk voor hun identiteit. Zij geven aan dat het type eten en het samen eten iets typisch Zuid Amerikaans is. Vis soep en rijst met vis is typerend door de kust. Tot slot geven leidsters aan dat het voeden van de kinderen een van de belangrijkste taken is die de leidsters hebben op het kinderdagverblijf. Leidsters geven argumenten als 'zonder eten gaan de kinderen dood' of 'slechte ouders geven hun kinderen niet goed te eten'.

Bij leidster Mariuxi van de *Prematernal* groep, zitten acht kinderen aan tafel. Estiven pakt zijn lepel en begint te eten. Veel soep die hij probeert te eten gaat over zijn T-shirt. Christine kijkt naar het bord soep en probeert op te staan. Mariuxi pakt de lepel vast en zegt: "*Prinsesje, eet.*" Christine schut haar hoofd. Mariuxi pakt Christine vast en zet haar op de tafel en gaat er zelf voor zitten. Dan pakt ze de lepel en met haar andere hand drukt zij op de wangen van Christine. en Christine' s mond gaat open. Mariuxi giet de soep naar binnen en Christine schut haar hoofd wild heen er weer. "*Eet, eet door, slik het door*", gebiedt Mariuxi. Christine spuugt de soep weer uit en Mariuxi pakt haar slipper vast en houdt deze dreigend boven het hoofd van Christine. Christine haar ogen worden groot en ze begint te huilen. "*Eet!*" gebiedt Mariuxi en giet weer een lepel soep in haar mond. Nadat de metalen bak soep op is brengt Mariuxi het bord naar de kokkin en die schept er rijst, wat patat en jus.

Mariuxi loopt terug naar Christine en gaat verder met voeren. Christine houdt haar mond dicht en schut haar hoofd. Nadat er opnieuw eten gevoerd wordt moet Christine overgeven. Mariuxi komt terug wordt boos en slaat Christine met de slipper. *“Waarom doe je dit nou? Christine je moet goed eten!”*, zegt Mariuxi. Mariuxi schept opnieuw rijst op de lepel en voert dit aan Christine totdat haar bak leeg is.⁴

Voor alle kinderen geldt dat er door de leidster boos wordt gereageerd als zijn niet goed dooreten. Bij het eten is het belangrijk dat de kinderen alles opeten, maar ook dat de kinderen snel dooreten. Het is zonde van het eten om niet alles op te eten en ook is de vraag of de kinderen thuis te eten krijgen, al dus Letty. Er moet snel gegeten worden omdat de kinderen voor een uur 's middags moeten slapen. Onafhankelijk van de leeftijd worden kinderen gevoerd die niet zelfstandig (willen) eten. Vaak kijken de leidsters boos of geïrriteerd naar de kinderen terwijl zij hen voeren. Als kinderen het eten weer uit hun mond laten vallen wordt de leidster boos, slaat met de lepel op de mond of wordt het kind met een slipper geslagen. Zoals boven genoemd zijn het voeden van de kinderen en respect kernwaarden waarmee de leidsters de kinderen willen opvoeden. Het lijkt contrasterend te zijn dat de leidsters de kinderen slaan tijdens het eten om hen op deze manier te dwingen, maar zeggen dat zij respect hebben voor de kinderen en hen niet willen dwingen als kinderen het eten niet lusten. Maar anderzijds hoeft het voor de leidsters niet respectloos te zijn om de kinderen op deze manier te dwingen te eten.

Deze manier van het aanbieden van voedsel aan kinderen is dagelijks te zien bij de kinderen die niet willen eten. *“Hoe meer dwang en strijd, hoe minder er gegeten zal worden. Het kind int altijd bij een strijd om het eten. Voedsel kun je er niet in stoppen. Als een kind echt niet wil eten, komt alles wat je erin stopt kokhalzend terug.”* (Oosterhof-van der Poel 2006,35) De sfeer aan tafel in de eetzaal bij kinderdagverblijf *Chiquitines* is niet gezellig met al het gehuil en geschreeuwd en juist voor kinderen tussen nul en vier jaar is de sfeer belangrijk om de kinderen te laten eten. Het op deze manier aanbieden van voedsel heeft invloed op de kinderen. Niet alleen zijn de kinderen zichtbaar verdrietig tijdens het eten en vechten zij tegen het eten. De wijze van eten aanbieden is terug te vinden in het spel van de kinderen. Hier een anekdote van kinderen die in een spel zitten, waarbij zij een dagelijks ritueel naspelen zonder dat zij tastbaar speelgoed hebben. Drie kinderen spelen dat zij eten pakken en dat aan een kind geven dat op de grond zit. Het kind speelt dat hij het denkbeeldige eten aanpakt en in zijn mond stopt. Het kind laat kauw bewegingen zien. Een van de drie jongetjes stampt op de grond en zegt tegen het kindje dat op de grond zit: *“Eet en snel een beetje!”* Ook de andere twee kinderen die net het eten hadden gegeven beginnen op de grond te stampen en zeggen *“Eet, eet, snel, snel!”*. Het kindje op de grond kijkt angstig naar de drie stampvoetende kinderen en

⁴ Observatie eetzaal 25-03-2010

zijn lip begint te trillen. Het indringend naspelen van wat er dagelijks gebeurt in de eetzaal laat zien wat voor indruk het maakt op de kinderen.⁵

5.3 Hygiëne.

Eén van de belangrijkste beleidspunten van de INFA en daarmee het kinderdagverblijf *Chiquitines* is hygiëne. Verzorging van persoonlijke hygiëne wordt ook een belangrijke waarde genoemd binnen de 'Galapageno' identiteit. Het wassen van het haar en lichaam, maar ook het schoon houden van de oren en ogen zijn belangrijk ter voorkoming van ziekten en infecties. Na het middageten gaan de kinderen naar binnen, worden de kinderen met koud water gewassen in een wastobbe en krijgen de kinderen vervolgens andere kleding aan. Dit tweede setje kleding is de hele week het zelfde. De kleding waar de kinderen in verschijnen in de ochtend zijn elke dag verschillend. Tijdens het wassen van de kinderen lijkt het of de leidsters het alleen belangrijk vinden dat de kinderen zo snel mogelijk worden ontdaan van de kleding, zo snel mogelijk gewassen worden en daarna weer aangekleed zodat het hele wasmoment zo snel mogelijk weer afgelopen is. Ouders zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van zeep zodat de kinderen hiermee gewassen kunnen worden. Veel kinderen huilen vooraf en willen de kleding niet uittrekken. Ook schreeuwen veel kinderen het uit als het koude water hun lichaam raakt. Kinderen krijgen 's middags een ander setje kleding aan dan 's ochtends omdat deze volledig onder de soep en rijst zitten. Het setje kleding dat de kinderen in de middag aan hebben is vaak de hele week hetzelfde. Het wassen is een dagelijks terugkomend ritueel waarbij hygiëne centraal staan. Een wekelijks terugkomend ritueel is het nagels knippen van de kinderen.

"*Wie wil zijn nagels geknipt hebben?*" vraagt Letty aan de kinderen die aan het spelen zijn in de groepsruimte. Zij heeft een klein schaartje in haar hand en knipt de nageltjes van de kinderen. Ze laat mij sommige nagels zien. "*Vies zijn die nagels, hé?. Ze moeten echt geknipt worden!*" De kinderen komen één voor één naar haar toe en reiken Letty hun handjes. Ze kijken nieuwsgierig naar wat Letty doet en schijnen het niet erg te vinden dat hun nageltjes worden geknipt. Binnen kinderdagverblijf *Chiquitines* worden de kinderen na de middagmaaltijd gewassen en regelmatig (eens per week) worden de nagels van de kinderen geknipt. Wel zijn de ouders verantwoordelijk voor zeep en voor schone kleding voor de kinderen. Binnen de kinderopvang is ook zichtbaar dat de leidster de nagels van de kinderen regelmatig controleren en knippen veel leidsters de nagels van de kinderen als de nagels vies zijn. Naast het schoonhouden van de nagels is ook het schoonhouden van de neus een onderdeel van de hygiëne in het kinderdagverblijf. Als leidsters opvallen dat kinderen rondlopen met een snotneus worden deze schoon gemaakt. De leidsters doen dit bij alle kinderen op dezelfde manier. Indien er bij kinderen snot uit hun neus loopt gaat de leidster naar het kind toe of laat de leidster het kind naar haar toelopen. De leidster pakt de onderkant van het T-shirt vast wat

⁵ Observatie kinderen van de *Prematernal* groep 13-04-2010

het kind draagt en brengt die ter hoogte van de neus. Hiermee veegt zij de neus van het kind af en daarna laat ze het T-shirt weer zakken van het kind. Ter hoogte van de buik zitten bij de kinderen snot plekken. Veel kinderen gaan daarna liggen of spelen waarbij deze snotplek contact maakt met het bed, andere kinderen of speelgoed.

Naast de hygiëne ten aanzien van de kinderen wordt er ook op hun manier zorg gedragen voor de groepsruimtes. Na elke douchebeurt maken de leidsters de wasgelegenheden schoon door water zonder zeepsop op de grond te gieten en met een bezem, welke voor binnen en buiten wordt gebruikt, de vloer te schrobben, waarna met een dweil de vloer wordt gedweild. Door dat er geen stromend water is worden de toiletten aan het einde van de dag met een emmer water doorgespoeld. Door dat het toilet niet regelmatig wordt doorgespoeld hangt er een geur van urine in alle wasgelegenheden. Volgens Letty is het belangrijk om de groepsruimte en de badkamer schoon te houden. *“Het is belangrijk dat na elke keer wassen de badkamer wordt schoon gemaakt en dat je af en toe ook de groepsruimte boent met water en een bezem.”* (Letty⁶) Ook wordt het belangrijk gevonden dat er geen afval op de grond ligt in de groepsruimte, net als dode of levende dieren zoals kakkerlakken of torren. Afval en dood (geslagen) insecten worden het raam uit gegooid.

5.4 Gebrek aan ritme aangevende rituelen.

In het kinderdagverblijf bestaat er een vaste dagindeling welke getypeerd wordt door de eetmomenten, het vrije spelen, het wassen en het slapen. Rituelen bij de overgang van het ene programma onderdeel naar de volgende is er niet, ook niet de rituelen om grotere transities vorm te geven, zoals de overgangen tussen groepen. Allen & Thomas (2000) stelt dat kinderen gebruiken en rituele nodig hebben om hun dag in te delen en om veranderingen te kunnen verwerken.

Achter het fornuis staat een kokkin. Deze kokkin was er afgelopen weken niet. Ik vraag Letty of de andere kokkin ziek is. *“Nee, die kon ergens anders voor meer geld aan het werk, dus die is weg; dit is de nieuwe.”* Zegt Letty. Verbaasd zeg ik dat er helemaal geen afscheid is genomen. *“Nee”* bevestigt Letty, maar gaat er verder niet op in. Dit voorbeeld met de kok die ineens verdwijnt is eenmalig geweest in zes weken. Wel was het een komen en gaan van leidsters die een of twee dagen of een week kwamen helpen op een groep. Zij werden niet voorgesteld door het hoofd en zelf stelde zij zich niet voor. Er werd niet aangekondigd wanneer leidsters voor het laatst zouden zijn en werd er verder niet stil gestaan bij het vertrek van personeel. Naast dat dit op deze manier gebeurde met personeel, was dit ook de gang van zaken bij kinderen. In de verschillende groepen was het een komen en gaan van kinderen. Waar de groep de eerste onderzoekswEEK zes kinderen had, had het in

⁶ Observatie en interview Letty 01-04-2010

de zesde onderzoekswEEK twaalf. Bij het weggaan van kinderen werd er geen afscheid genomen en ook als een kind een eerste dag op het kinderdagverblijf is, wordt er niet anders mee omgegaan. Het gebrek aan gebruiken om veranderingen aan te kondigen is opvallend. Zo is er geen gebruik om de dag of week 'officieel' te starten. Ook als kinderen van de ene groep naar een andere groep overgaan is er geen gebruik. Van de ene op de andere dag zijn de kinderen niet meer welkom op hun oude groep en worden zij weggestuurd naar de nieuwe groep als zij aankomen bij hun oude (vertrouwde) groep. Kinderen lijken het niet altijd even goed te begrijpen waar zij van de ene op de andere dag bij een andere leidster, in een andere ruimte met andere kinderen zitten. Zoals Estiven die eerst in de *estimulacion* groep van Lety zat en naar de *prematernal* groep van Mariuxi ging. Hij stond (als hij de kans kreeg) huilend voor de deur van de *estimulacion* groep, terwijl hij met zijn handen de spijlen van de deur van hield en wild zij hoofd aan het schudden was. Lety zei hem dat hij te oud was en dat ie in de volgende groep zat. Door dat er geen overgangsrITUEEL heeft plaats gevonden is het moeilijk voor Estiven om met deze overgang om te gaan omdat hij in eerste instantie niet snapt waarom hij in de 'verkeerde' groep zit en waarom hij niet meer welkom is in zijn vertrouwde groep. Ook bij een wissel van lokaal omdat de groep te groot werd of bij het ondernemen van een uitje werd er eveneens niets aangekondigd.

Ook medewerkers zijn 'ineens' niet meer aanwezig en 'ineens' zijn er nieuwe personen die binnen het kinderdagverblijf werken. Van de kinderen wordt verwacht door de leidsters dat dit geaccepteerd wordt en dat kinderen er niet moeilijk over doen. Veranderingen worden dus niet gecommuniceerd met de kinderen, maar ook alleen ter kennisgeving medegedeeld aan de leidsters. Dit geldt dus voor de hele kinderopvang met kinderen en personeel.

5.5 Wenselijk en ongewenst gedrag.

In de L-vormige ruimte staan zes bedjes. Er is een groot kleed met speelgoed. Daarnaast is er een ballenbak met een trapje van zacht materiaal waar de oudere baby's die zelf kunnen lopen en klimmen, in kunnen. De oudste twee baby's –Christopher en Karlita – zitten in het ballenbad te spelen. Bij het trappetje staat Bryan voor zich uit te staren met vochtige ogen. Rose⁷, leidster van de *salacuna* groep (nul tot één jaar) vertelt me dat hij nieuw is. Op de mat ligt het jongste kind – een baby van een paar maanden – naar boven te kijken. Boven hem hangt een met papier gemaakte fruitmobiel.– Joselin – is aan het huilen en kruipt naar de leidster. De leidster gooit een aantal van de plastic ballen naar het hoofd van Joselin en zegt: "*Silecio! (Stilte!)*" Ze kijkt met grote ogen naar Rose. Het is even stil en Joselin begint dan weer te huilen. De leidster neemt een schoentje van een van de kinderen in de hand en slaat daarmee op het hoofd van het meisje –. niet zo hard dat het kind er

⁷ Observatie Rose 15-03-2010

blauwe plekken van zou kunnen krijgen of om zou vallen. Rose herhaalt: *“Silencio!”*. Joselin blijft huilen en de leidster pakt het kind op en laat haar zitten. en legt diverse speelgoed op haar schoot. Ze bekijkt het speelgoed en begint te spelen zonder te huilen.

Waar de leidsters neutraal op reageren of kinderen voor belonen met bijvoorbeeld een glimlach of een positief woordje is als kinderen niet te veel aandacht vragen. Kinderen worden geacht vooral zelfstandig te spelen, zelfstandig te eten, zo netjes mogelijk zelfstandig hun kleding uit te trekken en alles wat ‘moet gebeuren’ (zoals het wassen) zonder te huilen te accepteren. Kinderen die plezier hebben in wat zij aan het doen zijn, kunnen rekenen op een positieve reactie van de leidsters. Positief gedrag wordt verwacht en een vrolijk kind beloont.

De jongste baby, Yoan David, is aan het huilen. Rose⁸ vertelt me: *“hij is de jongste, maar hij huilt alleen als hij honger heeft”*. Ze loopt naar het aanrecht, waar een emmer met water, een thermoskan, diverse medicijnen, een aantal verschillende babyflessen en melkpoeder staat. Rose pakt de kleinste fles, doet daar poeder en water uit de thermosfles in en laat de baby liggen en geeft het de aangemaakte melk. Yoan David wil niet drinken en blijft huilen. Rose begint te zingen: *“De uil, De uil, Doet sshhhht, Doet sshhhht, laten we zwijgen, zoals de uil, die sshhhht doet, die sshhhht doet.”* (La lechuza, la lechuza, hace sshhhht, hace sshhhht, Hágamos silencio, como la lechuza, que hace sshhhht, que hace sshhhht). Op het melodie van ‘Vader Jacob’. Het lijkt hier in eerste instantie op dat het kind omdat het wil huilen, maar na het aanbieden van het flesje blijkt het dat de jongen niet wil drinken en waarschijnlijk ergens anders om huilt. Bij zulke kleine baby’s gaat Rose⁹ er vanuit dat een kind huilt omdat zij honger hebben of omdat zij een schone luier nodig hebben. De ideale baby volgens haar is een kind wat alleen even kort huilt omdat het honger heeft. Het huilen van de kinderen wordt ervaren als erg storend en zoals in het liedje opvalt moet het kind net zo stil zijn als de uil. De leidsters besteden veel tijd en aandacht aan het stilhouden van de kinderen. De leidsters zeggen regelmatig op gebiedende toon *“stilte”* of vragen *“waarom ben je aan het huilen?”* Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen (of zij wel of niet kunnen vertellen wat er gebeurd is), leidster en situatie wordt er soms wel een antwoord verwacht. Meestal is het een vraag waar geen antwoord op verwacht wordt. Vervolgens zingen zij een liedje over de uil die (ook) stil is. Ook wordt regelmatig één van de plastic speelgoedballen (uit het ballenbad) naar het hoofd van een kind gegooid of wordt er met een kinderschoentje op het hoofd ‘geslagen’ als de kinderen tussen nul en twee jaar niet ophouden met huilen zonder dat de leidster een reden/oorzaak kan vinden waarom het kind aan het huilen is. De reactie van het kind die daarop volgt is dat het of nog harder gaat huilen of verschrikt ophoudt met huilen (dan zie je de lip nog trillen en de angst staat in de ogen van het kind).

⁸ Observatie Rose 23-03-2010

⁹ Observatie en gesprek Rose 15-03-2010

5.6 Zindelijkheid

“*Freddy!*” klinkt het hard en boos door de *stimulacion* groep. Letty kijkt me aan, wijst naar de grond en zegt: “*Freddy gaat al bijna naar de prematernal groep – want hij is al twee – maar nog steeds niet zindelijk, nu heeft hij in zijn broek geplast!*”. Letty loopt naar Freddy en slaat hem (hard) op zijn billen. Freddy begint te huilen. “*Kijk nou wat je hebt gedaan! Ruim het zelf maar op!*” zegt Letty tegen Freddy en ze geeft hem een kapot geknipt kindershirt dat dienst doet als dweil.

Binnen de opvoeding worden kinderen begeleid en geleerd om zindelijk te worden. Waarbij een kind zelf de aandring leert te herkennen en vervolgens naar de daar voor bedoelde plaats gaat om te plassen of te poepen. Ideeën over zindelijkheid verschillen per samenleving. En vooral de leeftijd waarop een kind zindelijk dient te zijn verschilt per samenleving. Het starten met een training naar zindelijkheid kan om diverse redenen worden gestart. Zo kan een ouder geen geld hebben om een lange tijd de luiers van een kind te betalen. Het kan uit milieu overwegingen zijn, omdat luiers zeer belastend zijn voor het milieu. Of met de gedachten zoals in het Westen ‘een kind moet er klaar voor zijn’. Op de Galapagos zijn luiers erg schaars en erg duur. Veel ouders geven een reserve luier mee voor de hele dag en zij geven aan dat het te duur is om meer luiers te kopen. Het snel zindelijk worden van hun kind zou een grote besparing zijn voor hen. Zindelijkheid bijbrengen is voor Letty een belangrijke taak in de ontwikkeling van het kind. Kinderen bij haar in de groep moeten voordat zij de groep verlaten, zindelijk worden. Zodat de kinderen, als ze twee jaar oud zijn, zonder luier naar de *prematernal* groep kunnen. In het beleid van de INFA zijn richtlijnen opgenomen wanneer een kind waar moet zijn. Hierin is opgenomen dat bij achttien maanden een kind vraagt om hulp om naar de wc te gaan en bij twee en een half jaar een kind niet meer ‘s nachts in bed plast. Als Letty bepaalt dat het kind zindelijk moet zijn krijgt het kind van de ene op de andere dag geen luier meer. Als kinderen in hun broek plassen of poepen worden kinderen fysiek of verbaal gestraft: slaan en uitschelden zijn de normale reactie. Er vanuit wordt gegaan dat kinderen zelf aangeven wanneer zij naar de wc moeten en dat dan de leidster het kind verder help op de wc. Letty verteld me dat de kinderen kunnen praten en dus dat zij ‘plassen’, ‘poepen’ of ‘wc’ kunnen zeggen.

5.7 Speelmogelijkheid

Op het kinderdagverblijf is er per groep beperkte keuze uit speelgoed en niet al het speelgoed sluit goed op elkaar aan, waardoor het er wel is, maar er niet mee gespeeld kan worden. Met de blokken van elk een verschillende grootte als voorbeeld. De kinderen van net één jaar oud pakken alleen de blokken vast. De kinderen die bijna twee jaar zijn proberen wel met de blokken te bouwen, maar stoppen hier al snel mee. Op het moment dat de leidster de blokken uitzoekt en per kind een aantal blokken geeft dat wel op elkaar past valt op dat kinderen de blokken wel op elkaar drukken tot er

geen losse blokken meer zijn. Dit uitzoeken van de blokken doet de leidster echter zelden. Volgens Letty¹⁰ zijn de blokken en ballen bewust voor deze groep gekozen. Het stimuleert volgens haar de handen en dit is volgens het beleid een speerpunt voor deze leeftijdsgroep. De groep *stimulacion* heeft als enige groep een televisie met dvd speler op de groep staan. Deze is gedoneerd door een groep buitenlandse particulieren. Bij deze apparatuur bezitten ze een vier tal dvd's. Het meest gedraaid is de kinderhit 'Barney', welke een niet legale versie is waarbij Spaans en Engels elkaar afwisselen. De leidsters spreken geen van alle Engels en zij verstaan niet wat er wordt gezegd. De leidster stimuleert het kijken naar de televisie door eens in de zoveel tijd: "kijk, kijk naar de televisie" te zeggen. De dvd van Barney wordt afgewisseld met een dvd in manga-stijl. In deze film is te zien hoe hoofden worden afgehakt en hoe het bloed er dan uit spuit. Volgens de leidsters is het erg bijzonder dat zij een televisie hebben en Letty vertelt me dat het kinderdagverblijf de televisie als een geschenk hebben ontvangen van westerse toeristen. De dvd van Barney is goed voor de ontwikkeling van de kinderen stelt Letty, want er zijn veel liedjes zodat de kinderen die kunnen leren. Ook kunnen zij van de Engelse stukjes dan al wat Engels leren.

Figuur 4 Televisie met de kijkende kinderen

Op de *prematernal* groep (twee tot drie jaar) is een CD speler met muziek op de groep. Op deze groep is muziek de hele ochtend door te horen: kinderen zitten rondom de CD speler en kijken naar de CD terwijl deze draait. Sommige kinderen bewegen mee met hun hoofd op het ritme van de muziek. Uit mijn observaties blijkt dat de kinderen rustiger worden door de muziek. Ook hebben de kinderen dan één activiteit, zoals dansen, playbacken en zingen.

¹⁰ Interview Letty 31-03-2010

6. Analyse.

Verschillen en overeenkomsten zijn te vinden in de vergelijking tussen opvoedidealen en de praktijken van de opvoeding in kinderopvang *Chiquitines*. Mogelijke verklaringen zal ik aandragen om de discrepantie tussen opvoedideaal en opvoedpraktijk te verklaren.

6.1 Armoede.

Een mogelijke verklaring voor het belang dat gehecht wordt aan het eten bewoners op de Galapagos arm zijn. INFA is een organisatie die allerlei opvangen heeft voor de arme gezinnen van Ecuador. Ondervoeding is één voorwaarde om toegang te krijgen tot projecten van INFA en voeding tijdens de opvangdagen is een zeer belangrijke taak van de leidsters. Zoals besproken in hoofdstuk drie, is respect een van de belangrijkste idealen binnen de opvoeding. Respect wordt uitgelegd als naar het kind luisteren als hij of zij iets aangeeft, met als voorbeeld als een kind het eten niet lust, respecteert de leidster dit. Maar in de praktijk blijkt dat kinderen tot spugen toe worden gevoed en dat leidster kinderen na het overgeven straffen door hen te slaan met de slipper. Voor leidsters is het voeden van een kind dus belangrijker dan de nummer één waarde. In Nederland is voeding belangrijk binnen het kinderdagverblijf, maar wordt er heel anders mee omgegaan en wordt niet dagelijks eten naar binnen 'gestouwd'. In Nederland is voeding namelijk niet problematisch, er is binnen de opvang voedsel genoeg voor de kinderen. Bovendien gaan de leidsters in Nederland er vanuit dat kinderen nog voeding krijgen als zij thuis zijn en wordt het niet eten van kinderen verklaard met, niet lusten of ziek zijn. In het kinderdagverblijf *Chiquitines* is eten wel problematisch en leidsters willen dat de kinderen zoveel mogelijk voeding binnen krijgen. Daarom is het voor de leidsters van belang dat de kinderen zoveel mogelijk voeding tot zich nemen.

Aan de beperkte keuzemogelijkheden die de kinderen hebben om mee te spelen kan geconcludeerd worden dat er weinig budget is voor speelgoed. De prioriteiten bij de besteding van geld liggen bij voeding. Per groep zijn er twee verschillende soorten speelgoed. Dit wordt door de leidsters verklaard als speelgoed specifiek voor de ontwikkeling van het kind. Het voorbeeld van de duplo blokken zijn een schrijnend voorbeeld van speelgoed waar de kinderen eigen niet tot spelen mee komen. Door middel van giften krijgt het kinderdagverblijf het meeste speelgoed en doordat diverse personen duplo blokken hebben gegeven, zijn deze allemaal verschillend van formaat en daardoor is er wel speelgoed aanwezig maar kunnen de kinderen er niet veel mee. Zoals het ministerie van buitenlandse zaken (2009) ook stelt op zijn website: "Ecuador is één van de armere

landen van Latijns Amerika. Het land heeft een zeer ongelijke inkomensverdeling, en de kloof tussen arm en rijk wordt niet kleiner.”

Kosten zijn hoog op de Galapagos, hoger dan het vaste land. Het salaris ligt ook hoger, maar bepaalde producten zijn schaars op de Galapagos en daardoor uit verhouding duurder voor de bevolking. Een voorbeeld die ouders op de Galapagos betreft zijn de luiers. Veel ouders hebben simpelweg niet lang budget om luiers aan te schaffen en het snel zindelijk maken van kinderen leidt tot het snel stoppen van het gebruik van luiers bij kinderen en daarmee is het een kostenbesparende oplossing.

6.2 Schaamte en ontkenning, het taboe op armoede.

“Zou jij niet willen dat je kinderen in het paradijs opgroeien?”

“Is er een betere plek op aarde voor kinderen om op te groeien dan hier?”

In gesprekken met ouders over het opvoeden van kinderen op de Galapagos, werden bovenstaande mij regelmatig gesteld zijn. Ouders wilden mij het beeld geven dat dit de ideale plek was om kinderen op te voeden. Voor mensen van de Galapagos bestaat armoede niet op de Galapagos. Het zijn per slot van rekening de wereldberoemde eilanden met een schat aan flora en fauna. De invloed van schaamte en stigma geassocieerd met armoede en ondervoeding bij kinderen, maakt dat niemand hard op zegt dat armoede en ondervoeding ook op de Galapagos plaats vindt. Volgens de leidsters hebben Ecuadorianen van het vaste land een dualistisch beeld van de Galapagos: enerzijds bestaat er het idee van de Galapagos dat alle mensen heel erg rijk zijn en daardoor arrogant; anderzijds is het beeld er - aldus de leidsters - dat er op de Galapagos alleen maar vissers leven en dat zij arm zijn. De leidsters zelf laten zie wat allemaal giften zijn van buitenlander, maar zeggen niet dat er armoede is. Armoede past niet in het beeld van beroemdheid, schoonheid en welvaart. Veel Ecuadorianen van het vaste land zullen zelf nooit het geld hebben om de Galapagos te bezoeken.

6.3 Sociaal wenselijk antwoorden.

Volgens het opvoedideaal van de leidsters staat de leidster in dienst van het kind. Waarbij het belangrijk is dat leidsters, maar ook ouders, zich verdiepen in, en aanpassen aan het kind. *“Het belangrijkste binnen de opvoeding voor een ouder of leidster is om de kinderen te leren begrijpen en naar hen te luisteren”*, verteld Rose¹¹. Letty¹² is het hier mee eens, zij stelt dat: ‘Begrip’ erg belangrijk

¹¹ Interview Rose 23-03-2010

¹² Interview Letty 24-03-2010

is binnen de opvoeding van de kinderen. Begrip houdt volgens haar in dat "leidsters luisteren naar het kind en het kind niet negeren." Het zou kunnen dat dit de verklaring is voor het toe geven wat de leidsters veel doen, als kinderen lang blijven doorzeuren dan geven de leidsters de kinderen vaak hun zin, behalve als het om voeding of hygiëne gaat. Een ander begrip wat terug komt als leidsters beschrijven hoe zij de kinderen moeten zien en benaderen is dat gelijkheid erg belangrijk is. Hier onder verstaan de leidsters dat de leidsters de kinderen als elkaars gelijke zien ook al zijn ze allemaal verschillend en uniek.

6.4 Werkdruk.

De werkdruk zou een verklaring kunnen zijn voor de manier van opvoeden. Tussen half twaalf en een uur moeten de leidsters met alle kinderen hebben gegeten, hen hebben uitgekleet, hen hebben gewassen, hen weer hebben aangekleed en hen in slaap hebben gebracht. Dit is voor de leidsters een zeer korte tijd en als kinderen dan weigeren mee te werken, worden de leidsters hard handig om ze vervolgens te laten luisteren. Tussen het ontbijt en de lunch en tussen het in slaap vallen van de kinderen en het wakker worden hebben de leidster tijd waarin het erg rustig is.

6.5 Hardhandigheid als uiting van onmacht.

Het probleem met slaan is, dat hoe vaker je het doet, des te lager de drempel wordt om het weer te doen, bovendien neemt een kind dit voorbeeld heel snel over. (Bom&Huber 2006)

In het kinderdagverblijf straffen de leidster door te dreigen te slaan. Of door daadwerkelijk te slaan. Zij trekken hun slipper uit en houden deze dreigend bij het kind. Veel kinderen maakt dat op dat moment erg angstig, maar de kinderen luisteren er verder niet beter door. Alleen op momenten dat de leidster dreigend bij hun staat doen de kinderen wat de leidster vraagt. Als de leidster op een andere manier duidelijk maakt iets niet te willen luisteren de kinderen nauwelijks. Straffen is lang niet altijd een weloverwogen zaak. Heel vaak gebeurt het impulsief, uit woede of onmacht. (Bom&Huber 2006) Opvallend is, is dat er vooral gedreigd wordt met slaan of echt geslagen wordt als kinderen weigeren te eten of als kinderen andere kinderen pijn doen.

Kinderen in het kinderdagverblijf kiezen zelf wanneer zij wel of niet luisteren en voeren pas echt uit wat de leidster wilt als de leidsters dreigen met het slaan van de kinderen. Kinderen blijven vaak doorzeuren om bijvoorbeeld een speeltje tot dat zij het krijgen. Wat bij kinderen wordt gezien

als goede eigenschappen is als een kind zelfstandig is, zelf aangeven wanneer zij moeten plassen, zelfstandig eten, zelf hun kleding uittrekken en zich zelf vermaken. Kinderen worden beloont door de leidster met een glimlach en met een positief woordje.

7. Afsluiting

Leidsters van kinderdagverblijf *Chiquitines* op San Christobal, Galapagos eilanden zijn dagelijks bezig met het opvoeden, verzorgen en voeden van de kinderen. Binnen de opvoeding in het kinderdagverblijf *Chiquitines* staan een aantal kernwaarden centraal. Zo is het binnen de opvang erg belangrijk dat kinderen gevoed worden en dat er gelet wordt op de hygiëne. Dit wordt onder andere gedaan door de kinderen drie keer per dag te voeden, dagelijks te wassen en door de nagels van de kinderen elke week te knippen. Deze waarden worden aangegeven in gesprekken en interviews als wel dat dit naar vormen komt in de observaties. Deze waarden, het voeden en de hygiëne zijn meer concrete waarden. Het bijbrengen van bijvoorbeeld normen, waarden en gebruiken vanuit een cultureel kader wordt ook wel enculturatie genoemd. Het is het leren van de cultuur waarin een kind opgroeit. Als onderdeel van het enculturatieproces kan de overdracht van de nationale identiteit belangrijk zijn. En de normen en waarden die nationale identiteit typeren kunnen vervolgens van invloed zijn op de opvoeding. Als meer abstracte kernwaarde die zij typeren als *Galapageno*, hun regionale identiteit, komt voornamelijk de waarde respect naar voren. Als voorbeeld van het hebben van respect wordt onder andere aangedragen dat leidster de kinderen niet dwingen te eten als zij dit niet willen. In de praktijk blijkt dat leidsters verder gaan met het voeden van de kinderen dan dat zij aangeven in gesprekken. Voor het verschillen tussen het ideaal en de praktijk van de opvoeding zijn meerdere oorzaken aan te dragen. Zo is armoede, schaamte, de werkdruk, onmacht en sociaal wenselijke antwoorden. Naast het voorbeeld van het voedsel is ook zindelijkheid besproken, waarbij de leidsters bepalen wanneer een kind zindelijk wordt met als belangrijke motivatie dat de luiers erg duur zijn. Ook duidt de weinige keuze tussen speelgoed en de weinige hoeveelheid speelgoed op armoede. Onder andere het beeld wat de buitenwereld heeft van de Galapagos, namelijk dat van een paradijs met bijzondere dieren maakt dat er een taboe op armoede is.

Literatuurlijst

Artikelen

Bolt, L.E

2000 Sociale erfenissen : oriëntaties van ouders bij het opvoeden. *Proefschrift*. Universiteit Utrecht.

Constantakopoulou, C.

2005 Proud to be an Islander: Island Identity in Multi-polis islands in the classical and Hellenistic Aegean. *Mediterranean historical review*, 20,1,1-34

Ferrari, A.M

2002 The impact of culture upon child rearing practices and definitions of maltreatment, *Child Abuse&Neglect*, 26,8,783-813

Gfellner, B. M.

1990 Culture and Consistency in Ideal and Actual Child-Rearing Practices: A Study of Canadian Indian and White Parents. *Journal of comparative family studies*, 21, 3,413-424

Hoffman, L. et al.

2009 Toward a Sustainable Myth of Self. An Existential Response to the Postmodern Condition. *Journal of Humanistic Psychology*, 49, 2, 135-173

Howard, S. and Gill, J.

2001 'It's Like We're a Normal Way and Everyone Else is Different': Australian children's constructions of citizenship and national identity. *Educational studies*, 27, 1, 87-103

Huijbregts, S.K., Leseman, P.P.M. and Tavecchion, L.W.C

2008 Cultural diversity in center-based childcare: Childrearing beliefs of professional caregivers from different cultural communities in the Netherlands. *Early childhood research quarterly*, 23, 2,233-244

López, C.P.

2009 The effort of Othering: The historical dialectic of local and national identity among the *originarios*, 1950—2000. *Anthropological theory*, 9, 2, 171-187

Morrow, R.D

1989 Southeast Asian child rearing practices: Implications for child and youth care workers. *Child and youth care forum*, 18, 4, 273-287

Paasi, A.

2003 Region and place: regional identity in question. *Progress in human geography*, 27,4,p475-485

Boeken

Allen, T. and Thomas, A.

2000 *Poverty and development into the 21st century*. United Kingdom: Oxford university press

Bom, P. and Huber, M.

2006 *Groeiwijzer, van één tot vier jaar: verzorging en opvoeding*. Zeist: Christofor.

Calhoun, C.

2002 *Dictionary of the social sciences*. New York: Oxford university press

Chrysochoou, X.

2004 *Cultural diversity, its social psychology*. United Kingdom: Blackwell Publishing.

Constant, P.

2006 *Galapagos, a natural history guide*. Hong Kong:Odessa.

Eldering, L.

2008 *Cultuur en opvoeding interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Rotterdam: Lemniscaat.

Hopman, M.

1996 *Opvoeden in kindercentra*. Utrecht: De Tijdstroom

Kottak, C. P.

2006 *Anthropology the exploration of human diversity*. New York: McGraw-Hill.

LeVine, R. A. and New, R.S.

2008 *Anthropology and child development : a cross-cultural reader*. Malden, MA : Blackwell.

Mead,M.

1964 *Natuurvolk en westerse beschaving. Een etnologisch-pedagogische studie*.Utrecht:Aula-boeken.

Oosterhof- van der Poel, M.M.W.

2006 *Opvoedingsproblemen 0-4 jarigen. Handleiding voor opvoedingsondersteuners*. Assen:Van Gorcum.

Smith, A.D.

1991 *National identity*. Harmondsworth, Middlesex : Penguin Books

Digitale informatiebronnen

European Commission

2007 *Ecuador, Country Strategy Paper 2007-2013*

http://ec.europa.eu/external_relations/ecuador/csp/07_13_en.pdf (21/01/2010)

Instituto de la Ninez y la Familia (INFA)

2010 *Mies-INFA*

<http://www.infa.gov.ec> (21/01/2010)

Ministerie van Buitenlandse zaken

2009 *Reizen en Landen Ecuador, de republiek Ecuador*.

http://www.minbuza.nl/nl/Reizen_en_Landen/Landenoverzicht/E/Ecuador (21/01/2010)

Unesco

2009 *Galapagos Islands - Ecuador*

<http://whc.unesco.org/en/285> (21/01/2010)

World Bank

1996 *Ecuador Poverty Report. A world bank country study.* Washington DC: World Bank
<http://books.google.com/books?id=4dlQoqPByEoC&pg=PA81&dq=poverty+report+ecuador>
(21/01/2010)

Bijlage 1: Reflectie verslag.

Elke dag van acht uur 's ochtends tot een uur 's middags ging ik voor zes weken lang naar kinderdag verblijf Chiquitines. En elke ochtend, tien minuten voor acht gaf mijn lichaam aan dat ik niet wilde, wanneer ik dacht aan wat er ging komen. Het straffen doormiddel van slaan als kinderen huilen of niet eten, gaan tegen mijn principes in wat betreft een juiste opvoeding. Helemaal als het kind moet spugen na het eten, vind ik straffen verschrikkelijk om te zien. Mijns inziens is het logisch dat kinderen gaan huilen in een te warme ongezellige setting en daar door minder eten. En als zij tegen hun zin in worden gevoerd, dat zij dan gaan spugen. Daarentegen snapte ik goed dat het voor de leidsters belangrijk is dat de kinderen goed eten. Mijn relatie tot de leidsters was positief en ik voelde vriendschappelijke gevoelens ten aanzien van de leidsters. Zelfs ben ik naar een verjaardag geweest van een zoontje van een van de leidsters. Ik vond hen als persoon goed, maar wat zij deden niet. Het innerlijk conflict wat ik had over wat 'juist' was, vond ik moeilijk om mee om te gaan. Ik ben me er bewust van dat ik erg oordelend kan zijn en tijdens het hele veldwerk ben ik mezelf zelf bewust geweest van het feit dat ik het slaan zo afkeurde. Naast de leidsters had ik ook een relatie tot het hoofd, welke bijzonder was. Het hoofd, Alexandra, vertoonde ontwijkend gedrag ten aanzien van mij. Zij ging mij vaak uit de weg of kijk mij niet aan, door geen oogcontact te zoeken, maar aan de andere kant was zij wel weer erg nieuwsgierig naar Nederlandse meisjesnamen zodat zij haar eigen dochter eventueel een Nederlandse naam zou kunnen geven. Of was haar houding beleefd en bijna onderdanig als ik haar aansprak. Eerst trok ik me haar houding persoonlijk aan, maar later realiseerde ik me dat haar houding op verschillende manieren verklaard kan worden, zodat ik het niet langer alleen maar bij mijzelf zocht.

Als ik reflecteer op het doen van mijn onderzoek, zijn er meerdere punten waar op ik mijn onderzoek een volgende keer anders zou aanpakken. Allereerst vond ik het moeilijk mij volledig verstaanbaar te maken in het Spaans en precies te verstaan wat mensen zeiden. Vaak vroeg ik hen bepaalde woorden op te schrijven, waarvan ik de vertaling meestal juist had, maar doordat ik mezelf niet zeker genoeg voelde over mijn Spaans hield dit mij tegen op bepaalde momenten in gesprekken. Daarom zou ik een volgend onderzoek liever in de Nederlandse of Engelse taal doen, of een nog intensievere voorbereiding gericht op de locale taal. Ik ben mezelf er van bewust dat welke taal personen ook spreken, dat er altijd misverstanden kunnen ontstaan. Daarnaast heeft het zeker ook zijn charme gehad om de taal niet volledig onder de knie te hebben en ben ik erg dankbaar dat alle mensen wie ik gesproken heb geprobeerd hebben mij te helpen door rustiger te praten, dingen uit te beelden en op papier de lastige woorden op te schrijven. Nog een aandachtspunt voor een volgend veldwerk is dat ik tijdens mijn onderzoek vaker een break willen hebben, zodat ik meer afstand kan nemen tot mijn onderwerp en daarmee meer momenten heb voor analyse en reflectie. Mijn

veldwerk op de Galapagos eilanden was van korte duur en dus was er weinig tijd om echt afstand te nemen. Mijn analyse en reflectie gingen moeizaam en is voornamelijk gebeurt toen ik terug in Nederland was. Na de analyse komen veel nieuwe vragen en het zou eigenlijk!!!! Hier mist iets!. Een laatste leerpunt voor een volgend onderzoek is voor onderzoek naar de mogelijkheden om het onderzoek uit te voeren. Vooraf had ik de organisatie gemailld met de vraag of ik onderzoek mochten op het kinderdagverblijf mocht doen en of mijn onderzoek naar gebruiken ter ondersteuning van nationale identiteit uitvoerbaar was. Sociaal wenselijk is er 'ja' op mijn vraag beantwoord en ter plekke bleek dat het niet het geval te zijn. Achteraf gezien had ik misschien meer mensen kunnen contacten met deze vraag om zo beter voorbereid te zijn. Ook was ik misschien op die manier er achter gekomen dat het kinderdagverblijf dicht zou zijn de eerste twee weken van mijn onderzoeksperiode. Oftewel voor een volgend onderzoek zou ik veel grondiger uitzoeken of het onderzoek echt wel uitvoerbaar is op die locatie.

Figuur 5 Marlies als veldwerker in het kinderdagverblijf.

Bijlage 2: Samenvatting in Spaans.

Los profesores de Chiquitines vivero en San Cristóbal, Islas Galápagos están continuamente tratando de educar, cuidar y alimentar a los niños. Dentro de la educación en Chiquitines jardín de infancia son algunos valores fundamentales. Así que es muy importante en el cuidado que los niños son alimentados y dado que la palabra higiene. Esto se hace mediante la inclusión de los niños tres veces al día de alimentación, limpieza diaria y las uñas de los niños cada semana para cortar. Estos valores se indican en las conversaciones y entrevistas, así de esta forma se presenta en las observaciones. Estos valores, la alimentación y la higiene son los valores más concretos. El desarrollo de tales normas, valores y prácticas de un contexto cultural también se llama inculturación. Es el aprendizaje de la cultura en la que un niño crece. Enculturatieproces como parte de la transferencia de la identidad nacional son importantes. Y las normas y valores que caracterizan la identidad nacional puede afectar a la educación. Si hay más valores abstractos que caracterizan como Galapageno su identidad regional, es esencialmente el valor del respeto hacia la parte delantera. Como ejemplo del respeto que se incluyen afirmó que el líder no obliga a los niños a comer si no quiere. En la práctica, los maestros siguen para alimentar a los niños de lo que dicen en las conversaciones. Para las diferencias entre el ideal y la práctica de la educación son múltiples causas a ellos. Por lo tanto, la pobreza, la vergüenza, la impotencia carga de trabajo, y las respuestas socialmente deseables. Además del ejemplo de los alimentos también se discute la limpieza, los dirigentes deciden cuando un niño se entrena con la mayor motivación que los pañales son caros. También marque la elección entre juguetes y algunos juguetes de la cantidad pocos de la pobreza. Por ejemplo la imagen de lo que el mundo exterior, las Islas Galápagos, la de un paraíso con animales especiales hace que sea un tabú sobre la pobreza